

Aanvraag Grote Oogst Ekkersrijt

Definitief

26 januari 2023

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
	Bedrijventerrein Ekkersrijt in het kort	4
	Grote Oogst voor verduurzaming Ekkersrijt.....	5
	Wat voorafging aan de aanvraag Grote Oogst.....	5
2	Ambities en doelstellingen	6
	Ambities.....	6
	Doelstellingen.....	7
	Opgaven op Ekkersrijt.....	7
	Kansen en urgentie	8
3	Samenwerking en organisatie	9
	Verhogen organisatie en uitvoeringskracht	9
	Samenwerking in deelprojecten	9
	Programmamanagement	10
	Kerngroep.....	10
	Ondersteuning en advies.....	10
	Hoe gaan we met de projecten aan de slag?	10
4	Samenhangende projecten	11
	Overzicht van projecten en samenhang met thema's.....	11
	Energie.....	11
	Elektriciteit als motor van de verduurzaming	12
	Groen en verkoeling	13
	Verhogen ambitie groenvisie Ekkersrijt.....	14
	Realiseren lunchwandelmroutes.....	15
	Ruimte creëren voor klimaatmaatregelen	15
	Klimaatadaptief parkeren.....	16
	Water en klimaatopgave	16
	Verdieping watersysteemanalyse Ekkersrijt-West.....	17
	Inrichting ecologische verbindingzone Ekkersrijt.....	18
	Klimaatbestendig watersysteem Ekkersrijt-Oost.....	18
	Circulaire economie	19
	Verkennen kansen circulaire economie	19
	Koppelen bestaande plannen van deelgebieden	19
	Koppelen visie Sciencepark aan verduurzamen Ekkersrijt	19
	Koppelen ontwikkelingen Meubelboulevard aan verduurzamen Ekkersrijt	20
	Stikstof	20
	Verduurzamen van individuele bedrijven.....	21
	Stimuleren verduurzamen op kavelniveau.....	21

Aanvraag Grote Oogst Ekkersrijt Gemeente Son en Breugel

Kantoren Label C.....	22
Versterkte Energiebesparings- en informatieplicht (VUE)	22
5 Planning Grote Oogst en verder	23
6 Inschatting kosten en dekking.....	24
Inschatting van de kosten en dekking voor periode Grote Oogst, 2022 t/m 2025	24
Indicatieve kostenverdeling per partij en per project	25
7 Sturing en monitoring.....	27
Colofon	28

1 Inleiding

Voor u ligt het Plan van Aanpak voor Ekkersrijt voor de aanvraag Grote Oogst. Dit plan is opgesteld door de samenwerkende organisaties op Ekkersrijt, waaronder Gemeente Son en Breugel, Waterschap De Dommel, Ondernemersvereniging Ekkersrijt (OVE) en provincie Noord-Brabant. Op deelonderwerpen zijn enkele ondernemers al aangehaakt.

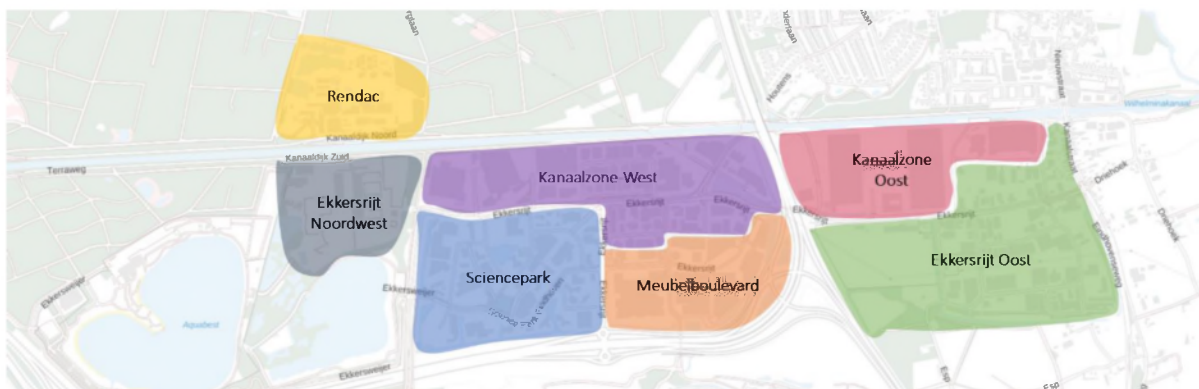
Bedrijventerrein Ekkersrijt in het kort

Bedrijventerrein Ekkersrijt is 260 hectare groot en kent een omvangrijke diversiteit met ruim 300 bedrijven. Samen zorgen deze bedrijven voor een werkgelegenheid van ruim 12.000 werknemers. Tevens bezoeken jaarlijks zo'n 2,5 miljoen consumenten de Meubelboulevard. Regionaal gezien heeft Ekkersrijt een sterke positie in en meerwaarde voor de economische structuur in de Brainportregio. Het gebied ligt prominent in de noordflank van de Brainportregio. Enerzijds direct ontsloten vanaf de A50/A58 maakt het bedrijventerrein onderdeel uit van een keten aan economische Brainportlocaties langs de randweg Eindhoven. Anderzijds is Ekkersrijt via de Kennedylaan direct verbonden met het stedelijk gebied en centrum van Eindhoven (figuur 1). Het deelgebied Sciencepark wordt gezien als één van de Toplocaties in de Brainportregio. Het gebied wordt komende jaren doorontwikkeld, waardoor de werkgelegenheid en economische waarde naar verwachting nog flink stijgen.

Figuur 1. Links: Ligging Ekkersrijt in Brainportregio en rechts: Conceptuele verbeelding van ligging Ekkersrijt t.o.v. stedelijk gebied Eindhoven. Bron: MIRT onderzoek verstedelijking en mobiliteit Brainportregio Eindhoven; 2020.

Het bedrijventerrein ligt globaal tussen het stedelijk gebied van Eindhoven (aan de zuidzijde) en een bosrijk gebied aan de noordzijde (zie figuur 2). De A50 is enerzijds een harde scheiding tussen Ekkersrijt en Eindhoven, anderzijds splitst het Ekkersrijt in twee delen: west en oost. Op het bedrijvenpark vormt de groen- en wegenstructuur een helder raamwerk. Binnen dit raamwerk liggen de duidelijk te onderscheiden deelgebieden (figuur 2).

Figuur 2. Deelgebieden Ekkersrijt

De **deelgebieden** hebben ieder een eigen identiteit. Hightechindustrie op het Science Park, meubel- en woonwinkels op de Meubelboulevard, recycling in Ekkersrijt Noordwest en industrie, transport en logistiek in de Kanaalzone en in Ekkersrijt-Oost een grote diversiteit aan bedrijven, zowel qua typering, zwaarte als omvang.

Op het bedrijventerrein is een ondernemersvereniging actief: Ondernemersvereniging Ekkersrijt (OVE). De OVE vertegenwoordigt een groot deel van de ondernemers. Naast goede contacten met de OVE, heeft de gemeente ook met niet-leden van de OVE en eigenaren een goede relatie.

De openbare ruimte (de wegen- en groenstructuur) op het terrein is grotendeels in eigendom van de gemeente. Daarnaast heeft het Waterschap eigendommen rondom de waterlopen in beheer. Rijkswaterstaat is een belangrijke partij, vanwege de aangrenzende snelweg A50, het Wilhelminakanaal en de aangrenzende gronden die zij in eigendom heeft. Het eigendom van de bedrijfskavels is er sterk versnipperd in eigendom. Een relatief groot deel van de ondernemers heeft het eigen perceel in eigendom, maar in toenemende mate is sprake van huur.

De vele betrokken partijen maken een **samenwerking** noodzakelijk met gemeente, waterschap, eigenaren, huurders en andere relevante stakeholders voor een duurzame doorontwikkeling van Ekkersrijt.

Grote Oogst voor verduurzaming Ekkersrijt

Voor het Grote Oogst project is Ekkersrijt door de provincie geselecteerd op basis van de potenties en de impact. Zo vormen de drie bedrijven in deelgebied noordwest een belangrijke schakel in het verwerken van grondstoffenstromen voor geheel Nederland. De materialentransitie biedt een kans om de kracht van dit type bedrijven beter te benutten en de positionering op het bedrijventerrein te veranderen. De Grote Oogst biedt aanvullend ook veel duurzaamheidskansen voor geheel Ekkersrijt. Als we op de huidige manier van werken doorgaan, komt de toekomstbestendigheid in gevaar. Met dit plan van aanpak leggen we de eerste steen voor een nieuwe manier van samenwerken op Ekkersrijt.

Wat voorafging aan de aanvraag Grote Oogst

In 2018 is op Ekkersrijt gestart met een **Green Deal**. Daarvoor sprak de gemeente met tien grote spelers op Ekkersrijt over de ambities voor circulariteit, sociale duurzaamheid, mobiliteit, energie en warmte en klimaatweerbaarheid. Hieruit volgde een eerste beeld van de opgaven, wensen en meekoppelkansen. Bij een groep van 33 bedrijven op Ekkersrijt is een duurzaamheidsscan uitgevoerd om in beeld te krijgen met welke duurzaamheidsonderwerpen en -uitdagingen bedrijven bezig zijn en welke bedrijven voorlopers zijn. Deze scans zijn financieel mogelijk gemaakt door gemeente Son en Breugel en de EU via Interreg Vlaanderen-Nederland (project Smart Energy Link - SEL). Dit onderzoek leverde als aanbevelingen: 1. Benutten van dakpotentieel voor PV installaties; 2. Organiseren van een warmte-bijeenkomst om vraag en aanbod in beeld te brengen; 3. Verder onderzoek naar duurzame mobiliteit en elektrificatie; 4. Verbreden van focus partnerschap. De Greendeal is gestrand, omdat onduidelijk was welke partij(en) het proces zouden trekken. Deze ervaring op Ekkersrijt en ervaringen in de rest van Brabant laten zien dat procesregie vanuit de overheid in toenemende mate nodig is. Dit nemen we mee in de Grote Oogst aanpak.

Voor de kwalitatieve doorontwikkeling van Ekkersrijt wordt al jaren gewerkt met een **Masterplan**. Dit plan beschrijft de beleidsdoelen voor Ekkersrijt met een uitvoeringsprogramma, dat is gevuld met projecten. In 2013 werd de eerste versie vastgesteld door de gemeenteraad, gevolgd door een actualisering in 2015. In 2019 is deze werkwijze geëvalueerd, toen de meeste projecten uit het Masterplan Ekkersrijt (2015) waren uitgevoerd. Geconcludeerd werd dat het een succesvolle werkwijze is, die moet worden voortgezet met een nieuw Masterplan. Als aanvulling op de evaluatie is geanticipeerd op thema's die aandacht behoeven. Daarbij zijn ook (voor dat moment) nieuwe thema's benoemd, zoals klimaatneutraliteit, mobiliteit en openbare ruimte. Op een later moment is besloten om het nieuwe Masterplan op te stellen in de vorm van het instrument Programma uit de Omgevingswet.

Het **Gebiedsprogramma Ekkersrijt** wordt een uitwerking van de gemeentelijke Omgevingsvisie (vastgesteld op 19 mei 2022 door de raad). De gewenste ontwikkelingslijnen van Ekkersrijt krijgen een plek in het Gebiedsprogramma. De samenwerking tussen gemeente, eigenaren, ondernemers en organisaties zal hierbij centraal staan, omdat dit cruciaal is voor de ontwikkeling naar een toekomstbestendig bedrijventerrein. De duurzaamheidsthema's van de Grote Oogst maken integraal onderdeel uit van de opgaven voor de ontwikkeling van Ekkersrijt. Vooruitlopend op het gebiedsprogramma, constateren we dat het versterken van de organisatiegraad en samenwerking op Ekkersrijt van groot belang is. We pakken dit op vanuit de inhoud, om het voor de bedrijven direct concreet te maken.

2 Ambities en doelstellingen

Ambities

Voor het formuleren van de ambities kijken we vooruit naar 2037, om vervolgens terug te kijken wat er nodig is om daar te komen. Het jaar 2037 is over 15 jaren, een periode die nog voorstelbaar is én tijd geeft voor aanpassingen. Het toekomstbeeld leggen we naast de doelstellingen, opgaven en kansen.

Toekomstbeeld: Verduurzaming om een toplocatie te blijven

December 2037: het digitale magazine Elsevier wijdt een heel artikel aan het succes van het werklandschap Ekkersrijt. Dit 'bedrijventerrein' maakt voor de zoveelste keer deel uit van de beste vijf economische toplocaties van Nederland. En dat zegt nogal wat; zeker na een jaar dat het gebied getroffen werd door zowel hevig noodweer als (wederom) een hete en droge zomer. Ook in deze omstandigheden blijft Ekkersrijt een aantrekkelijk en zeer gewaardeerde werklocatie, waar bedrijven blijven investeren, mensen graag werken en inwoners uit de omgeving met veel plezier winkelen of er doorheen fietsen en wandelen. Maar dat ging niet vanzelf. De ontwikkeling van afgelopen 15 jaar naar een toekomstbestendig werklandschap was een zoektocht, waar veel partijen een bijdrage hebben geleverd. Het project Grote Oogst heeft daaraan een impuls gegeven. Partijen hebben elkaar gevonden in nieuwe samenwerkingen en gezamenlijke projecten en realisatie. Hierdoor zijn we al een heel eind gekomen, maar we zijn nog niet klaar. Net zoals in de topsport geldt ook hier: aan de top komen is moeilijk, maar er blijven is nog veel moeilijker.

Toekomstbeeld: Ruimte voor groen betaalt zich uit

De aantrekkingskracht van Ekkersrijt als gewilde bedrijfslocatie wordt van oudsher bepaald door de ligging bij Eindhoven en de daarmee samenhangende bereikbaarheid vanaf de snelweg. De bereikbaarheid is vanzelfsprekend versterkt ondanks de forse toename van het aantal werknemers. Vanuit alle hoeken in de regio is het gebied zeer goed bereikbaar met HOV, (elektrische) fietsen, stepjes en scooters. Een 2e aansluiting op het hoofdwegennet vergroot ook de bereikbaarheid voor auto's en vrachtwagen. Voor de elektrische modaliteiten zijn overal op Ekkersrijt collectieve laadvoorzieningen aanwezig. Met collectief parkeren is ruimte gecreëerd voor de aanleg van meer (klimaatbestendig en biodivers) groen en van wandel- en fietspaden. Behalve dat daarmee de leefbaarheid van het gebied is vergroot, zijn ook de bebouwingsmogelijkheden van de kavels vergroot. De toevoeging van wandelpaden en de vergroening maken het gebied aantrekkelijker voor de mensen die er werken en winkelen, en heeft ook positieve effecten op klimaatthema's: de hitte wordt getemperd (buiten en binnen), wateroverlast is geminimaliseerd en met infiltratie wordt bijgedragen aan een goede grondwaterstand. Er is ruimte gecreëerd voor het versterken van het natuurlijk ecosysteem, waardoor de biodiversiteit in het gebied is toegenomen en het leefgebied en verbindingzone is voor de flora en fauna in een zeer verstedelijkt gebied.

Toekomstbeeld: Van eiland van bedrijvigheid naar aantrekkelijke verbinding tussen stad en land

Ekkersrijt is steeds meer een verbinding tussen het stedelijk gebied en de bosgebieden aan de noordrand. De vergroening is samengegaan met de aanleg van nieuwe en verbetering van bestaande voet- en fietspaden. Het gebied is op die manier verweven met stad én land. De realisatie van een ecologische verbindingzone draagt hieraan bij. Daarmee levert Ekkersrijt een (maatschappelijke) bijdrage aan de vergroting van de 'quality of life' van de inwoners en bezoekers van het gebied. De verweving met het stedelijk weefsel is versterkt door de extra wegaansluiting, in combinatie met multifunctionele hubs. De hubs dragen direct bij aan de bereikbaarheid én de milieukwaliteit van de stad en regio. De toegevoegde waarde van Ekkersrijt in de Brainportregio heeft een uniek en sterk profiel, als segment in de 'cirkel' van hoogwaardige Brainport-werklocaties langs de A2-A50. Juist deze ketensamenwerking in Brainport heeft ook tot vele ingrijpende innovaties geleid over hoe we naar onze materialen kijken.

Toekomstbeeld: Duurzame ontwikkeling wekt energie op

De 'energiecrisis' van de jaren '20 heeft de noodzaak tot verduurzaming bij ondernemers aangewakkerd. De dure prijzen maakten ondernemers bewust waar de energie vandaan komt. Tegelijkertijd hebben ze de grenzen ervaren van het landelijk energienetwerk. De wens om minder afhankelijk te zijn van (buitenlandse) energie en het landelijke energienetwerk leidde tot technische en sociale innovaties. Om meer zelfvoorzienend te zijn, is (gezamenlijk) geïnvesteerd in energiebesparing in combinatie met de ontwikkeling van lokale duurzame energiebronnen. De balans tussen pieken en dalen is verbeterd met onderling energie-uitwisseling en -opslag. Deze succesvolle samenwerking heeft ondernemers bewuster gemaakt van het collectieve belang en de voordelen van samenwerking. Dit bracht nieuwe energie in de samenwerking op Ekkersrijt. Eigenaren, ondernemers en overheid hebben elkaar (weer) gevonden in een krachtige samenwerking. De samenwerking is een belangrijke bouwsteen van het succes van Ekkersrijt.

Doelstellingen

De gemeente werkt momenteel aan de actualisering van het Masterplan Ekkersrijt uit 2015. Uitgangspunt is om in dat proces ook de ondernemers en eigenaren mee te laten denken en werken. Vooruitlopend hierop geeft deze aanvraag voor Grote Oogst invulling aan de duurzame ontwikkelagenda voor Ekkersrijt. Die staat dus niet op zichzelf, maar heeft samenhang met alle andere doelen en opgaven van Ekkersrijt; alleen een integrale aanpak kan het gewenste resultaat opleveren. Dit komt tot uiting in de (voorlopige) algemene doelstelling voor Ekkersrijt: **samen werken aan een toekomstbestendig werklandschap als economische toplocatie in de noordflank van de Brainportregio**. Onze doelstellingen:

- **Klimaat:** In de gemeentelijke klimaatvisie (uit 2017) is de ambitie vastgelegd om in 2030 **klimaatneutraal** te zijn. Daarbij is Ekkersrijt aangeduid als aandachtsgebied in verband met klimaatadaptieve maatregelen. De ambitie is dat Ekkersrijt in 2030 een **klimaatadaptief** bedrijventerrein, met kwalitatief hoogwaardig groen.
- **Energie:** Naast dat **we CO2 neutraal** willen zijn op Ekkersrijt, willen overheid en bedrijfsleven **zekerheid en stabiliteit** in levering van duurzame elektriciteit en warmte realiseren.
- **Stikstof:** Ontwikkelingen op Ekkersrijt moeten een **bijdrage leveren** aan de afname van de stikstofdepositie op de natuur. De afstand tot Natura2000 vanaf Ekkersrijt is weliswaar groot, maar ook de omringende natuurgebieden (zoals de bossen en het Dommeldal) hebben te lijden onder de effecten van stikstof. De lokale industrie kent vooral uitstoot vanuit de mobiliteitsstromen en vanuit het gebruik van thermische installaties (Rendac & A. Jansen BV).
- **Circulaire economie:** Op dit moment zijn er in Son en Breugel nog geen concrete doelstellingen voor dit thema afgesproken. Toch willen we binnen de looptijd van de Grote Oogst de eerste resultaten boeken. Dit willen we lokaal én in **regionaal verband** doen, omdat op Ekkersrijt zelf te weinig massa is om het zelfstandig op te pakken. Dat geldt voor de meeste bedrijventerreinen in de Brainportregio. Met elkaar gaan we werken aan regionale ketens.
- **Verhogen samenwerking, organisatie en uitvoeringskracht:** De organisatie en slagkracht van het bedrijventerrein verhogen door in te zetten op een uitvoeringsorganisatie die bedrijven helpt in de verduurzaming. Via samenwerking, financiering en een collectieve gebiedsgerichte aanpak werken aan een duurzame doorontwikkeling van Ekkersrijt op het gebied van klimaat, energie en circulaire economie. De samenwerking, organisatie en governance structuur lichten we in hoofdstuk 3 toe.

Opgaven op Ekkersrijt

Naast het realiseren van de doelstellingen op de Grote Oogst-thema's spelen op Ekkersrijt ook een groot aantal andere opgaven. Voor een succesvolle ontwikkeling naar een toekomstbestendig bedrijventerrein moeten deze integraal een plek krijgen in het Gebiedsprogramma Ekkersrijt. De 'andere' opgaven die ook van belang zijn voor het maken van cross-overs voor de Grote Oogst aanpak, worden hieronder genoemd.

- **Economische ontwikkeling van de Brainportregio** brengt zowel groei als veranderingen met zich mee. Om een economisch relevante toplocatie te blijven moet Ekkersrijt ruimte blijven bieden aan nieuwe economische ontwikkelingen. Daarbij moet Ekkersrijt van toegevoegde waarde blijven voor de Brainportregio. Daarom is het van belang dat het gebied **toekomstbestendiger** wordt. Het behalen van de doelstellingen van de Grote Oogst thema's zijn daarvoor van belang.
- Om de economische groei in de regio te kunnen faciliteren in combinatie met de noodzakelijke ruimtelijke kwaliteit, is het nodig om het economisch **ruimtegebruik** op (bestaande) bedrijventerreinen te **intensiveren**. Deze intensivering zal op Ekkersrijt leiden tot groei van de werkgelegenheid in het gebied. Dit brengt automatisch ook een mobiliteitsvraagstuk met zich mee; behalve het garanderen van de **bereikbaarheid** gaat het tevens om een **parkeeropgave** voor alle vormen van mobiliteit.
- De gewenste intensivering van het economisch ruimtegebruik mag er ook niet toe leiden dat de milieuoverlast op de omgeving (zoals bijv. stikstofbelasting) toeneemt. De uitdaging is om de **milieuoverlast te verminderen**, zonder de economisch ontwikkelingsmogelijkheden van bedrijven te beperken.
- De gewenste intensivering van het economisch ruimtegebruik mag er niet toe leiden dat de kwaliteit van de openbare ruimte onder druk komt te staan. **Vergroening en ruimte voor water** is niet alleen nodig vanwege **klimaatverandering**, het is ook essentieel in de **positieve uitstraling** van het gebied en de mogelijkheden om te wandelen en fietsen voor werknemers. Daar is voldoende openbare ruimte voor nodig én deze mag niet onder druk staan door in het groen geparkeerde auto's, scooters of fietsen.
- Voor de vergroening van Ekkersrijt moet **klimaatbestendig groen** worden aangelegd, dat ook bijdraagt aan de verhoging van de **biodiversiteit** in het gebied zelf; het realiseren van een natuurlijk ecosysteem in een werklocatie die aansluit op de omgeving, zien we als de grootste uitdaging. Ook dit moet bijdragen aan de **aantrekkelijkheid** van Ekkersrijt voor nieuwe economische ontwikkelingen.

Kansen en urgentie

Zowel nu als op middellange termijn zijn er ontwikkelingen en processen die kansen bieden voor de verduurzaming van Ekkersrijt:

- We zijn in een periode van **schaarste** beland: werknemers, energie, grondstoffen, ruimte, water, etc. Dit verhoogt de noodzaak voor vernieuwing, innovatie en verduurzaming.
- De gemeente heeft in 2021 de **"Groenvisie Ekkersrijt"** vastgesteld, inclusief financiële middelen, om de kwaliteit van het openbaar groen weer op het gewenste niveau te brengen. Het uitvoeringsproces biedt kansen om samen met ondernemers de ambities hoger te stellen en zoveel mogelijk **kansen voor klimaatadaptatie en uitstraling** te benutten.
- De oorspronkelijke **beekloop Ekkersrijt** is bij de aanleg van het bedrijventerrein gekanaliseerd. De loop is door de provincie aangewezen als ecologische verbindingzone. Om deze functie en waarde te vervullen, wordt een herinrichtingsproject voorbereid. Dit zal bijdragen aan de **klimaatadaptieve** opgave én **biodiversiteit**.
- De ecologische verbindingzone grenst aan **bedrijfskavels**. Met enkele bedrijven is al besproken om de groeninrichting van hun kavels aan te passen als onderdeel van de ecologische waarden van de oevers.
- Het deelgebied **Sciencepark** wordt komende jaren doorontwikkeld naar een campusachtige omgeving. Dit wordt aangejaagd door de groei van Prodrive. Gemeente en provincie werken samen met Prodrive aan een plan voor het gebied. Daarbij worden ook andere bedrijven op Sciencepark aangehaakt.
- Voor **Meubelboulevard Ekkersrijt** wordt samen met de eigenaren en ondernemers aan een toekomstvisie voor dit bijzondere deelgebied gewerkt. Vergroening, energie, intensivering ruimtegebruik, veranderingen van het consumentengedrag en het aantrekkelijk houden van de openbare ruimte, zijn daarbij belangrijke opgaven om ook voor de toekomst een aantrekkelijk winkelgebied te blijven.
- De ligging aan de rand van Eindhoven én direct aan de snelweg biedt voor Ekkersrijt meerdere kansen voor **mobiliteit**. Enerzijds is het gebied voor veel mensen in potentie goed bereikbaar; vanaf de snelweg, maar ook voor veel inwoners van de stad en vanaf Centraal Station Eindhoven. Anderzijds kan het gebied fungeren als hub voor mensen die van grotere afstand naar Eindhoven reizen. Door op Ekkersrijt zelf de mobiliteit en vooral het parkeren efficiënter in te richten, ontstaat **ruimte, voor groen, klimaatadaptatie en bedrijvigheid**.
- Op Ekkersrijt is **continu herontwikkeling van kavels**. Bij alle nieuwe investeringen op kavels worden de kansen gegrepen om de duurzaamheidsthema's een plek te geven. Zodoende gaan economische en duurzame ontwikkeling hand in hand.
- De beperkingen van het **elektriciteitsnetwerk** bij Enexis en Tennet zorgt voor extra urgentie voor de energietransitie en de leveringszekerheid van elektriciteit.
- **Europese wetgeving** (o.a. Green deal) voor energie en circulariteit en ook de verplichtte rapportage van klimaatrisico's, zal de ontwikkelingen versnellen.

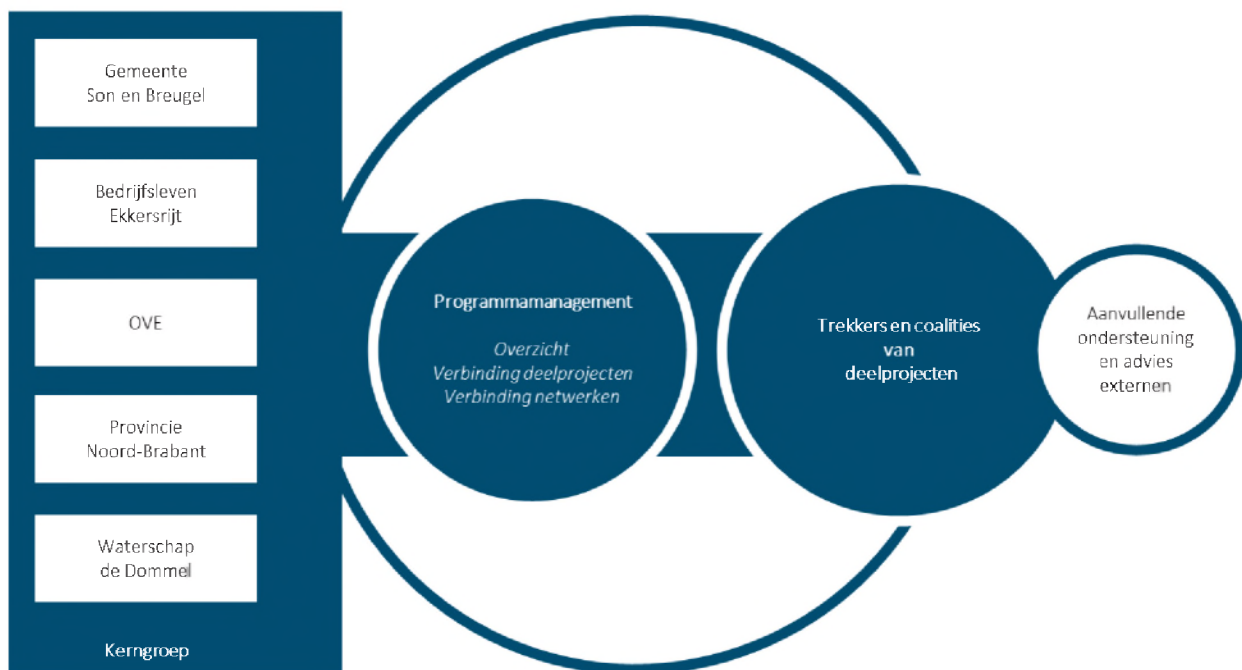
3 Samenwerking en organisatie

Verhogen organisatie en uitvoeringskracht

Dit hoofdstuk beschrijft de plannen voor het realiseren van een verduurzaming van het bedrijventerrein. Op Ekkersrijt leven al veel goede ideeën en initiatieven. Om deze initiatieven verder uit te werken en samenhangend uit te voeren, is **meer organisatie- en uitvoeringskracht** nodig. Met Grote Oogst verhogen we de kwaliteit van samenwerking, door te werken aan samenhangende, overzichtelijke deelprojecten. De meerwaarde van Grote Oogst ligt ook in het organiseren van partijen en het bij elkaar brengen van **belangen, kennis en slagkracht** om de goede ideeën en initiatieven te realiseren. Alleen zo zijn we in staat goede ideeën en behoeften daadwerkelijk om te zetten in acties en realisatie. Zonder een verbetering van de organisatiestructuur lukt het niet om het bedrijventerrein toekomstbestendig te maken.

Samenwerking in deelprojecten

Om maximale meerwaarde te creëren, **versterken we de organisatie** op Ekkersrijt met onderstaande organisatiestructuur (figuur 3). De Ondernemersvereniging Ekkersrijt (OVE) heeft een rol op strategisch niveau. De OVE en de gemeente praten structureel over de ontwikkeling van Ekkersrijt. We kiezen er bewust voor om de organisatie en samenwerking voor de verduurzaming van Ekkersrijt op te bouwen vanuit inhoudelijke opgaven, zoals de vergroening of de energieopgave. Door te werken vanuit **coalities per deelproject**, blijven we dicht bij de belangen en interesses van de betrokken partijen. Iedere stakeholder kan instappen op concrete deelprojecten die ook een **eigen belang of opgave** invullen. De beoogde organisatie bouwen we op vanuit de Grote Oogst, met het doel om ook te verbreden naar andere thema's die spelen op het terrein.

Figuur 3. Organisatie

De deelprojecten worden qua proces en inhoudelijke hoofdlijnen afgestemd door een **programmamanager**. Rond ieder deelproject wordt een **coalitie** gevormd. Voor ieder deelproject wordt een **trekker** gezocht. Deze trekker zorgt voor afstemming met de programmamanager en biedt een helder aanspreekpunt voor de coalitie(s). Het streven is om juist **trekkers** vanuit de coalitie **in te zetten voor uitwerking en uitvoering van de projecten**.

In hoofdstuk 4 is voor ieder deelproject de trekkende partij genoemd, aanvullend daarop zijn voor de betrokkenen de namen van de personen en ook van de programmamanager al bekend.

Programmamanagement

Voor de verduurzaming van Ekkersrijt wordt een programmamanager ingezet die enthousiasmeert en verbindt, een helder aanspreekpunt is voor het gehele project en helpt om barrières aan te pakken en de weg te wijzen naar de juiste partij of persoon voor samenwerking, toestemming, informatie, budget, et cetera. De programmamanager is ook eindverantwoordelijke voor de financiële zaken van de Grote Oogst. De doelen van het gehele project en van de deelprojecten mogen (mede) bepaald worden door de coalities. De programmamanager stuurt op de hoofdlijnen en voortgang. Doordat een sterke organisatie op het bedrijventerrein momenteel ontbreekt, is het logisch dat de gemeente deze rol voor nu oppakt. Mogelijk kan dit in de toekomst wijzigen.

Kerngroep

De programmamaker en de trekkers van de deelprojecten vormen samen de kerngroep voor verduurzaming van Ekkersrijt. Zij komen minimaal tweemaal per jaar samen voor afstemming op inhoud en proces. Zo worden opgaven verbonden en integraal opgepakt. In dat overleg worden ook de agenda's voor activiteiten afgestemd.

Ondersteuning en advies

Voor het inschakelen van specifieke expertise in de deelprojecten wordt per project, zo nodig, externe advisering ingeschakeld. Dit kan in de vorm van een ontwerper, energieadviseur, procesbegeleider, communicatieadviseur, et cetera. De inzet van deze experts wordt opgenomen in de begroting van de betreffende deelprojecten.

Hoe gaan we met de projecten aan de slag?

De **eerste stap** is het uitbouwen van de verschillende deelprojecten op energie, groen en water. Er zijn een aantal koplopers vanuit de bedrijven die deze (deel)projecten met de gemeente op willen pakken, zoals Prodrive bij de energieopgave. Samen met deze bedrijven bouwen we aan het gezamenlijke verhaal. Vanuit dit verhaal en eerste acties kijken we welke partijen nog meer nodig zijn of bij kunnen dragen. Denk aan aangrenzende bedrijven, maar ook andere relevante stakeholders, bijvoorbeeld netbeheerder Enexis bij energievraagstukken. De **tweede stap** is het vormen van coalitie(s). Deze coalities worden gekoppeld aan een deelproject, waarvoor zij bepalen wat binnen de invloedssferen van de partijen ligt, welke informatie al beschikbaar is, wat al gedaan of uitgevoerd is en wat aanvullend kan om onze doelen te behalen. In de **derde stap** gebruiken we deze input om tot oplossingen, afspraken over financiering en uitvoering te komen. We bepalen de aanpak en wijzen betrokken partijen concrete acties toe. Samen prioriteren we de acties en stappen. De voortgang van de uitvoering wordt via de trekker van de coalitie besproken met de programmamanager.

4 Samenhangende projecten

De komende jaren gaan bedrijven, OVE, gemeente Son en Breugel, Provincie Noord-Brabant, Waterschap De Dommel en andere partners samen aan de slag met het toekomstbestendig maken van Ekkersrijt. De aanpak van de duurzaamheidsopgaven is daarvoor essentieel. We werken integraal, verbinden duurzaamheidsopgaven met elkaar en met andere opgaven, verbinden partijen en werken samen. Vanuit de inhoudelijke projecten versterken we de organisatiegraad voor verdere versnelling. Inhoudelijke en procesmatige crossovers leveren een maximale meerwaarde op. Dit komt tot uiting in de verduurzamingslag van Ekkersrijt.

Overzicht van projecten en samenhang met thema's

Projecten	Energie	Klimaat	Biodiversiteit	Mobiliteit	CE	Stikstof	Uitstraling
Energie							
Elektriciteit als motor van de verduurzaming	Δ			Δ	Δ	Δ	
Groen en verkoeling							
Verhogen ambitie groenvisie Ekkersrijt		Δ	Δ				Δ
Realiseren lunchwandelroutes		Δ	Δ				Δ
Ruimte creëren voor klimaatmaatregelen							
Klimaatadaptief parkeren op Ekkersrijt Oost		Δ	Δ	Δ			Δ
Water en klimaatopgave							
Aanpakken wateropgave Ekkersrijt-West		Δ	Δ				Δ
Inrichting ecologische verbindingzone Ekkersrijt		Δ	Δ				Δ
Verbeteren rioleringsstelsel Ekkersrijt Oost		Δ					
Koppelen bestaande plannen van deelgebieden							
Koppelen visie Sciencepark	Δ	Δ	Δ	Δ			Δ
Koppelen ontwikkelingen Meubelboulevard		Δ	Δ				Δ
Circulaire economie							
Verkennen kansen circulaire economie		Δ			Δ		
Stikstof							
Verduurzamen van individuele bedrijven							
Stimuleren verduurzamen op kavelniveau	Δ	Δ	Δ		Δ		Δ
Kantoren Label C	Δ	Δ	Δ		Δ		Δ
Versterkte VUE	Δ	Δ	Δ				Δ

Tabel 1. Overzicht projecten en samenhang thema's

Energie

De energietransitie is urgent: de netcongestie leidt nu al tot problemen bij de energietransitie en uitbreidingen. Daarbovenop komt een toekomstbeeld met meer elektriciteitsverbruik van hightech industrie, opwekking van energie en elektrificatie van warmte, productie en transport. Het elektriciteitsnetwerk speelt een cruciale rol in de doorontwikkeling van Ekkersrijt. Om de duurzaamheidsambities te halen, is het noodzakelijk om een stabiel en toekomstbestendig elektriciteitsnetwerk te behouden. Netwerkschaarste raakt Ekkersrijt op meerdere manieren:

- De verduurzaming van het bedrijventerrein is sterk afhankelijk van elektriciteit. Elektriciteit is op Ekkersrijt een van de pijlers van de warmtetransitie, schone mobiliteit en verduurzaming van bedrijfsprocessen. De beoogde ontwikkelingen dragen niet enkel bij aan de CO₂ reductie, maar ook bijvoorbeeld de reductie van fijnstof en stikstof.
- De productie van hernieuwbare energie op bedrijventerreinen komt tot stilstand. De bedrijventerreinen rondom de stad Eindhoven hebben de potentie om een belangrijke energieleverancier te worden voor het stedelijke gebied. Door terugleverschaarste wordt deze potentie niet in het gewenste tijdsplan gerealiseerd.
- Afnameschaarste is een direct risico voor de doorontwikkeling van het terrein. De sterke groei van bijvoorbeeld Prodrive vraagt om beschikbaarheid op het netwerk. Los van het TenneT netwerk, zal ook

het middenspanningsnetwerk van Enexis gaan knellen. Het HS/MS station Best zal in de prognose voor 2030 afnameschaarste gaan krijgen. Dit is nog los van de beoogde herontwikkeling en intensivering van de bedrijventerreinen in het verzorgingsgebied.

De impact hiervan is groot, omdat de economische ontwikkeling in het gebied tot stilstand komt. De energietransitie vergt een aanpak met enkele grote deelprojecten. Aanvullend vormt het een onderdeel van het deelproject Verduurzaming van individuele bedrijven, deze wordt verderop apart benoemd. Vanzelfsprekend worden de ambities voor de energietransitie meegenomen in alle andere deelprojecten.

Projecten	Elektriciteit als motor van de verduurzaming
Trekker	Gemeente en Prodrive
Betrokken partijen (1 ^e schil)	OVE en bedrijven Sciencepark
Betrokken partijen (2 ^e schil)	Eigenaars, ondernemers, provincie
Schaal	Start in Sciencepark met doorontwikkeling naar het hele bedrijventerrein
Start	Begin 2023
Verlooptijd	Quickscan is medio 2023 gereed. Haalbaarheidsstudie en realisatie volgt over langere periode
Aanpak/richting	Collectiviteit (organisatiegraad) is onontbeerlijk voor een succesvolle aanpak.

Elektriciteit als motor van de verduurzaming

Het realiseren van samenwerkingen voor het delen en afstemmen van energiestromen zal een aantal jaren doorlooptijd vergen. Hiervoor wordt een nieuwe manier van samenwerking ontwikkeld. Procesmatig vergt het tijd om te bouwen aan vertrouwen en samenwerking. Tegelijkertijd werken we de mogelijkheden uit in afspraken en overeenkomsten en zijn er technische aanpassingen nodig. De aanpak zal daarom het eerste jaar bestaan uit een inhoudelijk onderzoek in combinatie met gesprekken, werksessies en pilots. Afhankelijk van de ontwikkelingen, zal het project vervolgens gefaseerd gerealiseerd worden. We starten in Sciencepark, omdat hier een concrete opgave ligt. Het project in Sciencepark is de bouwsteen voor een verdere uitrol.

Door bovenstaande aanpak te doorlopen ontstaat vertrouwen en een werkwijze die ook toepasbaar is bij andere werkzaamheden. In het komend decennium zijn er een aantal herstructureringen (exacte plannen nog in ontwikkeling) op Ekkersrijt die natuurlijke momenten kunnen vormen voor de energietransitie en warmtetransitie.

Aanpak op hoofdlijnen:

- De gemeente en OVE organiseren begin 2023 voor ondernemers een bijeenkomst over netwerkschaarste. Dit is het startmoment voor de lokale verkenning. Afnameschaarste is voor ondernemers een urgent probleem, omdat bedrijfsmatige ontwikkelingen tot stilstand kunnen komen. Het is daarmee een gedeeld probleem. Deze gesprekken worden ook ingezet als een ‘mooie’ aanleiding om met de (grote) bedrijven in gesprek te raken en samen met hen te werken aan ontwikkeling van Ekkersrijt als geheel. Naar verwachting kunnen uit de bijeenkomst vervolgspraken en ook verkennende onderzoeken volgen.
- We starten met een onderzoek naar de toekomstige piekvraag van de bedrijven op Sciencepark en hoe deze zich verhoudt tot de (toekomstige) netontwikkeling. In het proces wordt de (toekomstige) energievraag en -aanbod van de bedrijven meegenomen. Vervolgens worden kansen voor samenwerking in beeld gebracht. Met deze inhoudelijke kennis wordt in gesprekken en werksessies gebouwd aan vertrouwen en samenwerking. Uiteindelijk leidt dit tot concrete afspraken en het, mogelijk gefaseerd, realiseren en/of versterken van de lokale energievoorziening, bijvoorbeeld met een virtueel energienet. Er zal extern onderzoek en begeleiding nodig zijn voor het onderzoek en de vertaling naar concrete actie.
- Prodrive is nu al de grootste afnemer van elektriciteit op Ekkersrijt en heeft grote groeiambities naar 2030. Het benodigd vermogen in 2030 ligt circa 400% hoger dan de huidige aansluiting. Hierdoor heeft de doorontwikkeling van Prodrive een grote claim op het HS/MS station in Best. Willen we de doorgroei van Prodrive en de energietransitie in Best, Son en Breugel en Oirschot mogelijk maken, dan is er een integrale aanpak naar het energiesysteem in Sciencepark nodig. De eerste stap is een intentieverklaring tussen Prodrive en de gemeente om de samenwerking op dit vraagstuk te organiseren. De Provincie haakt aan op een later moment, als betrokkene van de ruimtelijke visie.

- We starten met een onderzoek naar de toekomstige piekvraag van de bedrijven op Sciencepark en hoe deze zich verhoudt tot de (toekomstige) netontwikkeling. In het proces wordt de (toekomstige) energievraag en -aanbod van de bedrijven meegenomen. Vervolgens worden kansen voor samenwerking in beeld gebracht. Met deze inhoudelijke kennis wordt in gesprekken en werksessies gebouwd aan vertrouwen en samenwerking. Uiteindelijk leidt dit tot concrete afspraken en het, mogelijk gefaseerd, realiseren en/of versterken van de lokale energievoorziening, bijvoorbeeld met een virtueel energienet. Er zal extern onderzoek en begeleiding nodig zijn voor het onderzoek en de vertaling naar concrete actie.
- De gemeente onderzoekt of het bedrijven bij renovatie en nieuwbouw duurzame warmtebronnen verplicht kan stellen. Voor Sciencepark wordt dit een onderwerp in de verkenning meegenomen.
- Voor de zware industrie in de Noordwesthoek onderzoeken we samen met Eindhoven of een regionale aansluiting op de Deltacorridor kansrijk is. Voor de thermische installaties komt er een hoogtemperatuur alternatief voor aardgas.
- Ook wordt gekeken naar het slim laden van het toekomstig elektrisch zwaar vervoer. Uit de data van ElaadNL blijkt dat in 2030 de elektrificatie van zware mobiliteit op Ekkersrijt een behoorlijke impact op het netwerk heeft. Er liggen concrete kansen voor collectief parkeren en daarmee collectiefladen in de op Ekkersrijt-Oost en Sciencepark.
- Omdat elektriciteit de belangrijkste bouwsteen is in de warmtetransitie op Ekkersrijt, vraagt dit wel om oplossingen aan het energienetwerk. Hier werken we actief aan binnen de RES MRE.

Groen en verkoeling

Ekkersrijt heeft een groot oppervlak aan verhardingen en bebouwing (87,8%), waardoor de temperatuur tot meer dan acht graden hoger ligt dan de temperatuur in het buitengebied. Door de uitstraling van de verhardingen koelen deze gedeelten van de gemeente 's nachts nauwelijks af. Die extra opwarming komt bovenop de opwarming door het veranderend klimaat. De sterke opwarming heeft negatieve gevolgen voor de gezondheid en het functioneren van mensen, en kan leiden tot 'verval van producten, productie en machines. Om dat te voorkomen moeten bedrijfsgebouwen worden gekoeld, wat veel energie kost.

We focussen ons op het toevoegen van kwalitatief groen, het verbeteren van het bestaande groen en gebruiken het groen om de aantrekkelijkheid van het terrein te vergroten. Om Ekkersrijt weerbaar en toekomstbestendig te maken, zetten we het groen ook in voor de verwerking van hemelwater en oppervlaktewater. Daarvoor wordt afgestemd met deelproject Water en riolering. Met het deelproject Ruimte creëren voor klimaatmaatregelen zoeken we naar kansen om verhardingen te vervangen door groen, dan wel opwarming te verminderen (bijvoorbeeld zonnepanelen boven parkeerplaatsen). Met het deelproject Verduurzaming van individuele bedrijven wordt nadrukkelijk ook de koelbehoefte ingevuld.

De zichtbaarheid en het 'zachte' karakter van groen maakt dat dit vaak een goed vertrekpunt is voor het opbouwen van vertrouwen en samenwerking van alle partijen. Door snel een stukje vergroening te realiseren, wordt de samenwerking zichtbaar. In het project 'Groen en verkoeling' richten we ons op de volgende deelprojecten:

Projecten	Verhogen ambitie groenvisie	Kwaliteitsverhoging groen langs wegen	Vergroening Meubelboulevard	Realiseren lunchwandelroutes
Trekker	Gemeente	Gemeente	Ondernemers Meubelboulevard	Gemeente
Betrokken partijen (1 ^e schil)	Minimaal twee koplopers	OVE, Koplopers (aanliggende) ondernemingen	Gemeente	Bedrijfsleven
Betrokken partijen (2 ^e schil)	Bedrijfsleven	Koplopers bedrijven	n.v.t.	
Schaal	Deelgebied	Start met gemeentelijke wegbermen, uitbreiden naar private terreinen van koplopers	Meubelboulevard	Ekkersrijt
Start	2023	2023	2023	2024
Doorlooptijd	2025, maar vergroening blijft ook daarna een doorlopend thema	2025, maar vergroening blijft ook daarna een doorlopend thema	Nader te bepalen	Nader te bepalen

Vanzelfsprekend zal ook het deelproject Water en Klimaatopgave bijdragen aan het aanpassen van het watersysteem aan het veranderend klimaat. Daar waar nodig worden beide deelprojecten op aanpak, ontwerp en planning op elkaar afgestemd.

Verhogen ambitie groenvisie Ekkersrijt

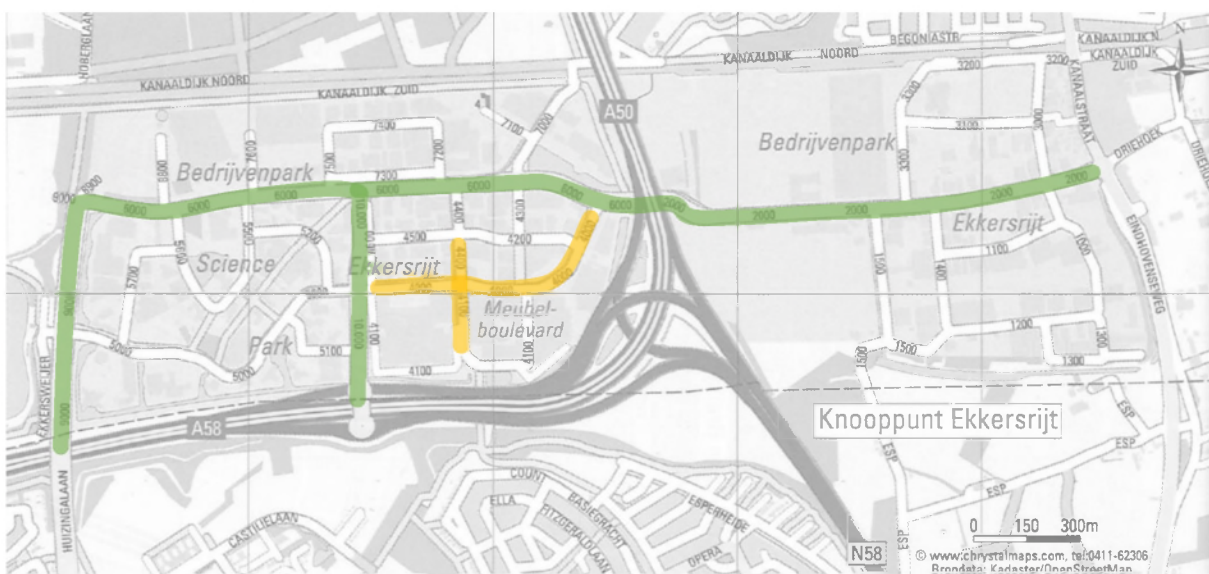
Begin 2022 heeft het college van B&W de Groenvisie Ekkersrijt vastgesteld. De groenvisie is door de gemeente in overleg met de OVE opgesteld. Deze visie heeft als primair doel om het bestaande groen op Ekkersrijt te renoveren om zo de kwaliteit en beleving van de openbare ruimte te verbeteren. De vernieuwing van het groen vindt op dusdanige wijze plaats dat de kwaliteit ervan met doelmatig beheer kan worden gehandhaafd. Hierdoor heeft de groenvisie zelf nog een beperkt ambitieniveau. Het vormt wel de aanleiding om de kansen voor klimaatadaptieve inrichting op Ekkersrijt te gaan benutten, zoals tegengaan van hittestress, beperken van wateroverlastrisico's, bijdragen aan een oplossing voor het grondwatertekort en het tegengaan van verlies aan biodiversiteit. De gemeenteraad heeft reeds budget beschikbaar gesteld om de groenvisie Ekkersrijt uit te voeren. Het deelgebied Sciencepark is geen onderdeel van de groenvisie. De vergroenings- en klimaatopgave voor Sciencepark wordt meegenomen in het plan voor de doorontwikkeling van dat gebied.

Aanpak op hoofdlijnen: De uitvoering van de groenvisie omvat drie deelprojecten:

1. Gebiedsontsluitingswegen zoals 2000, 6000 en 9000 (groene wegen figuur 4);
2. Erftoegangswegen, interne gebieden met direct hieraan bedrijvigheid (overige niet gekleurde wegen);
3. De A-locatie (vastgesteld door de gemeenteraad) Meubelboulevard (gele wegen).

Deelproject 1 wordt door de gemeente zelf, in overleg met de OVE, uitgevoerd. Voor deelprojecten 2 en 3 wil de gemeente samen met bedrijven en eigenaren aan de slag om tot een samenhangend geheel te komen. Dit wil zeggen dat de groene inrichting van openbare ruimte en die van particuliere ruimte als één geheel wordt opgepakt. Dit komt de uitstraling ten goede en hierdoor wordt maximale meerwaarde gerealiseerd voor klimaatadaptatie, biodiversiteit en uitstraling.

Voor deelproject 2 heeft OVE toegezegd bedrijven te benaderen voor een pilot om de groenvisie uit te dragen op eigen perceel. De eerste verkennende gesprekken zijn inmiddels gevoerd met meerdere bedrijven die interesse hebben om mogelijk deel te nemen. Het vervolgproces is om de gemeentelijke visie verder uit te werken en in samenhang te ontwikkelen met de private terreinen. Door het gezamenlijk investeren in de openbare én private ruimte creëren we voorbeelden en bouwen we aan vertrouwen. Op basis hiervan en met het bewijs dat we als gemeente willen investeren in het gebied, gaan we verder samenwerken. De goede voorbeelden gaan werken als een olievlek, waardoor we gezamenlijk steeds verder kunnen vergroenen op Ekkersrijt. We organiseren een sessie voor bedrijven op het terrein, waarbij we de goede voorbeelden (op Ekkersrijt zelf) uitlichten en bedrijven elkaar inspireren over de mogelijkheden, kosten én baten. Voor bedrijven zijn concrete toezeggingen nog (net) te vroeg, omdat we nog onvoldoende precieze richtlijnen vanuit de gemeente kunnen bieden.

Figuur 4. Kaartbeeld verschillende zones / wegen in de Groenvisie.

Waarschijnlijk heeft niet elke ondernemer de financiële middelen om hun terrein te vergroenen en klimaatmaatregelen te treffen. Daarom zoeken we betaalbare ontwerpen en wijzen we op subsidies en regelingen. Het streven is dat bedrijven bij iedere herinrichting of renovatie verdere vergroening meenemen. Aanvullend vraagt dit deelproject wellicht extra financiële ondersteuning van bedrijven. Daarnaast kan het een vervolgstap zijn om per bedrijf een klimaatscan te laten uitvoeren (waarbij bijvoorbeeld een klimaatcoach gesubsidieerd of betaald door overheden advies geeft).

Deelproject 3 wordt meegenomen bij de doorontwikkeling van de Meubelboulevard, waarin het gezamenlijk vergroenen van het gebied hoog op de agenda staat. De Meubelboulevard moet ook in de toekomst aantrekkelijk blijven voor bezoekers. Vergroening is hier noodzakelijk voor de uitstraling, biodiversiteit en het tegengaan van hitte en overlast door hevige neerslag. Ook bij het veranderend klimaat wil de Meubelboulevard klanten blijven trekken. Zie project “Koppelen visie Sciencepark aan verduurzamen Ekkersrijt”. Het proces is gestart en de eerste ronde met verkennende gesprekken met eigenaren en grote winkeliers, zoals Ikea en de Mediamarkt vindt plaats in het najaar van 2022.

Realiseren lunchwandelroutes

Om werknemers de kans te bieden om naar buiten te gaan en te stimuleren tot bewegen, zetten we in op het realiseren van aantrekkelijke lunchwandelroutes met kwalitatief en robuust groen.

Aanpak op hoofdlijnen: Om logische lunchwandelroutes te creëren, brengen gemeente, ondernemers en vooral de werknemers enkele mogelijke routes in beeld. Daarbij denken we aan een veldbezoek en het bevragen van medewerkers naar hun behoeften op onder andere groen, zitplekken, et cetera. Voor deze routes peilen we de interesse en vormen we per route een coalitie. Vervolgens gaan we aan de slag met de omliggende en aangrenzende ondernemers en grondeigenaren, om ontwerpen en afspraken te maken voor de inrichting en het beheer van de routes over openbare maar ook private ruimte. We zoeken hierbij uiteraard aansluiting bij de groenvisie en andere (onder andere in dit document genoemde) vergroeningsactiviteiten op Ekkersrijt. De gemeente neemt de procesregie om dit te realiseren, de realisatiekosten komen grotendeels ten laste van de bedrijven. De aanleg kan gefaseerd uitgevoerd worden, per route. Mogelijk wordt de uitvoering gecombineerd met geplande werkzaamheden, bijvoorbeeld voor de groenvisie of renovaties.

Ruimte creëren voor klimaatmaatregelen

Een randvoorwaarde om op een versteend bedrijventerrein als Ekkersrijt klimaatmaatregelen te treffen, is het creëren van ruimte in het openbaar gebied en op bedrijfskavels. Mogelijkheden hiervoor ontstaan door de koppelkans met het mobiliteitsvraagstuk te herzien.

Al jaren is sprake van parkeerproblemen in delen van Ekkersrijt. Het is de bedoeling dat al het parkeren plaatsvindt op de bedrijfskavels, maar toch wordt veel geparkeerd op straat en in de bermen. Gesprekken met ondernemers en handhavingsacties leiden vaak tot een tijdelijk positief effect. Maar dat effect is steeds kortstondig en na een korte tijd zijn we weer terug bij af. Kortom, er is sprake van een structureel probleem. Het parkeren in de openbare ruimte op Oost heeft meerdere gevolgen:

- Bereikbaarheid voor met name vrachtwagens wordt beperkt;
- De verkeersveiligheid staat onder druk;
- Het bestaande groen wordt steeds beschadigd, waardoor de kwaliteit ervan onder druk staat. De doelen vanuit de Groenvisie kunnen daardoor niet worden bereikt en de doelen voor klimaatadaptatie niet gerealiseerd. En daarmee dus ook de doelen van de Grote Oogst.

Hierdoor staat de openbare ruimte op Ekkersrijt zowel kwantitatief als kwalitatief onder druk. Tegelijkertijd is er juist behoefte aan méér openbare ruimte en van hogere kwaliteit, voor:

- Maatregelen i.v.m. klimaatadaptatie;
- De toenemende behoefte aan wandel- en fietspaden en andere recreatieve voorzieningen, o.a. voor werknemers;
- De toenemende behoefte aan een aantrekkelijkere (werk)omgeving (ook met het oog op werving van werknemers).

Het bieden van oplossingen voor het parkeerprobleem kan dus meerdere doelen dienen die aansluiten bij de Grote Oogst. Of beter gezegd: met het oplossen van het parkeerprobleem creëren we ruimte om te vergroenen. Het is dus een voorwaardelijke opgave om de doelen uit de Grote Oogst echt te kunnen realiseren.

We gaan bij iedere herinrichting van parkeerplaatsen onderzoeken wat er mogelijk is op gebied van duurzaamheid, klimaatadaptatie en energie, met bijv. doorlatende verhardingen, hemelwateropvang of zonnepanelen. Behalve dat hierdoor letterlijk meer ruimte ontstaat voor investeringen in en behouden van de kwaliteit van de openbare ruimte en klimaatmaatregelen, zijn er ook voordelen voor de bedrijven:

- Aantrekkelijkere, groene, biodiverse en gezondere omgeving.
- Beperking van negatieve gevolgen van klimaatverandering (hitte, droogte, wateroverlast).
- Een aantrekkelijkere uitstraling van de bedrijfskavel (voor klanten/personeel).
- Goede parkeermogelijkheden voor werknemers, klanten en bezoekers.
- Meer ruimte op het bedrijfsperceel voor groen, opvang van hemelwater en/of bedrijfsmatige activiteiten; dit kan uitenlopen van het beter kunnen laden en lossen tot aan efficiënter en intensiever gebruik van de kavel.
- Beter (collectief) laadnetwerk voor personeel- en bedrijfswagens.
- Auto's uit het gebied halen betekent meer ruimte voor aanleg van fiets/wandelpaden en voor vergroening.

Projecten	Klimaatadaptief parkeren
Trekker	Gemeente
Betrokken partijen (1e schil)	Bedrijfsleven Ekkersrijt-Oost
Betrokken partijen (2e schil)	Bedrijfsleven Ekkersrijt
Schaal	Ekkersrijt-Oost
Start	Begin 2023
Doorlooptijd	Onderzoek in 2024 gereed, realisatie gedurende langere periode

Klimaatadaptief parkeren

De gemeente en de bedrijven op Ekkersrijt gaan de komende jaren gezamenlijk zoeken naar oplossingen voor de parkeer-, transport en mobiliteitsknelpunten. Vanzelfsprekend staan de problemen waar ondernemers nu en in de toekomst tegenaan lopen centraal.

Mogelijke oplossingen:

- Een systeem voor het beschikbaar stellen van parkeerruimte door bedrijven die ruimte hebben.
- Verminderen van autoverkeer door stimuleren gebruik te maken van andere vormen van vervoer, bijv. HOV, fiets en scooter. Hierbij kan de werkgeversaanpak van het Brabants Mobiliteitsnetwerk een rol spelen. De aanwezige HOV-verbinding Eindhoven-Meubelboulevard kan worden geïntensiveerd en mogelijk worden doorgetrokken naar Oost, dan wel dat bij een HOV-halte als hub wordt gezien voor de 'last mile'. Ook dient de bereikbaarheid van Ekkersrijt verder te worden geoptimaliseerd, door een verbetering van de fietsinfrastructuur vanuit de regio (zoals fietssnelroutes).
- Het realiseren van een centrale parkeervoorziening(en). Indien dit gestapeld wordt gerealiseerd, ontstaat direct meer ruimte op Ekkersrijt voor vergroening. De parkeervoorziening zelf kan groen en klimaatbestendig ingericht worden, zie bijv. de energiepositieve en klimaatadaptieve parkeergarage op De Hurk of Deutenen in Den Bosch. Voor het proces is het echter belangrijk dat dit idee vanuit bedrijven zelf wordt bedacht.

De aanpak lijkt deels op de aanpakken voor o.a. energietransitie: eerst brengen we in beeld wanneer en waar welke parkeerbehoeften zijn en waar parkeerplekken zijn. Met die kennis zoeken we naar oplossingen in de vorm van bundelen, combineren, faseren of eventueel aanleg van gestapeld parkeren. Waar mogelijk wordt dit verder versterkt met een transitie van autoverkeer naar fietsen, carpool en openbaar vervoer, om zo de autoverkeersdruk te verminderen. Daarmee spelen we ruimte vrij voor andere invullingen, zoals groen. Het proces zal leiden tot een gezamenlijk publiek-privaat plan.

Water en klimaatopgave

Ekkersrijt heeft twee watersystemen: het westelijke en oostelijke deel. Dit geldt voor zowel het oppervlaktewater als het daarmee samenhangende (grotendeels) gescheiden rioleringsstelsel. Elk systeem kent inhoudelijk een eigen karakteristiek en opgave. Er is ook overeenkomst: van beide systemen weten we momenteel nog onvoldoende om uitvoeringsprojecten te formuleren. Voor beide is een watersysteemanalyse nodig, waarvoor de overheid aan de lat staat. Deze analyse is randvoorwaardelijk om samen met ondernemers gesprekken te voeren over aanpassingen aan gebouwen en inrichting van bedrijfskavels. De deelprojecten binnen dit thema zijn:

Projecten	Verdieping watersysteemanalyse	Inrichting ecologische verbindingszone Ekkersrijt	Klimaatbestendig watersysteem Ekkersrijt-Oost
Trekker	Waterschap	Gemeente	Gemeente
Betrokken partijen (1e schil)	Gemeente	Waterschap	Bedrijfsleven en waterschap
Betrokken partijen (2e schil)	Bedrijfsleven	Provincie, RWS en bedrijfsleven	n.v.t.
Schaal	Ekkersrijt-West	Kanaalzone-West en Ekkersrijt Noordwest	Ekkersrijt-Oost
Start	2023	2023	2024
Doorlooptijd	2025 >	2025 >	2025 >

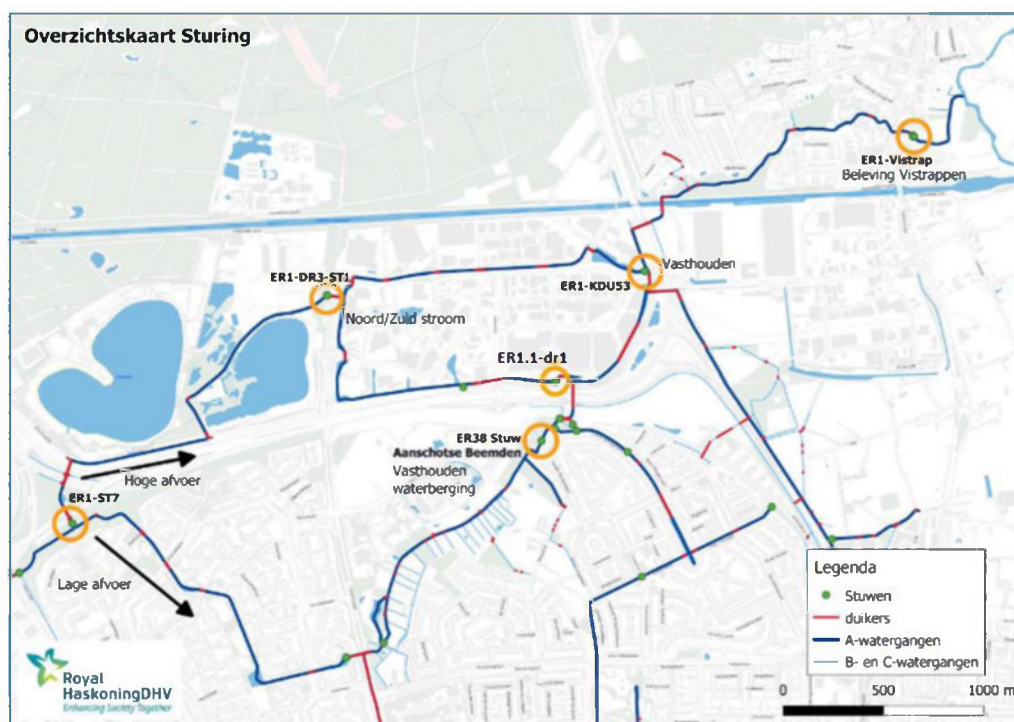
Verdieping watersysteemanalyse Ekkersrijt-West

De werking van het oppervlaktewatersysteem op het westelijk deel van Ekkersrijt is in 2022 met een watersysteemanalyse op hoofdlijnen in beeld gebracht, als onderdeel van het systeem van waterlopen Ekkersrijt en Grote Beek. De conclusie is dat de uitgevoerde watersysteemanalyse nog te weinig inzicht geeft in het functioneren op Ekkersrijt. Er ligt een gescheiden rioolstelsel, maar het is nog onzeker welke percelen daarop zijn aangesloten en wat de aansluitingen en lozingspunten liggen. Ook is het niet zeker of en hoe de aanwezig bergingsvijvers in verbinding staan met het oppervlaktewatersysteem. Ook is er behoefte aan inzicht in de mogelijkheden om de waterbergingscapaciteit nog verder te vergroten (ook voor toekomstige bouwontwikkelingen).

Voor de inrichting van de noordelijke waterstroom op Ekkersrijt als EVZ is het wenselijk meer stroming te houden in drogere perioden. Een onderzoek moet uitwijzen welk dwarsprofiel hierbij effectief is voor voldoende stroming (tijdens droogte) en berging (tijdens piekafvoeren). Mogelijk kan de waterverdeling (bovenstreams) tussen de Ekkersrijt en de Grote Beek door Eindhoven geoptimaliseerd worden (nu wordt in de zomer veel water gebruikt voor doorspoeling in Eindhoven).

Aanpak op hoofdlijnen

Met een gezamenlijk onderzoek van gemeente, waterschap en bedrijven vergaren we de benodigde informatie. Hiermee worden gerichte werkzaamheden ontworpen en geprogrammeerd. Naar verwachting brengt dit ook het inzicht dat op enkele private percelen de verwerking van het hemelwater aangepast kan en/of moet worden. Voor werkzaamheden in de openbare ruimte wordt uiteraard verkend of werk met werk kan worden gemaakt, zoals het herinrichten van de groene ruimte. Of combinaties met maatregelen van bedrijven, zoals bijv. het realiseren van extra groen en waterbuffering.

Figuur 5. Overzicht watersysteem, uit Watersysteemanalyse Ekkersrijt en Grote Beek (RHDHV, 10 feb 2022)

Inrichting ecologische verbindingszone Ekkersrijt

De beek Ekkersrijt is onderdeel van een formele ecologische verbindingszone, maar is niet op die manier ingericht. Hiervoor is een herinrichtingsproject opgezet. Vanaf de A50 (visplas) wordt in oostelijke en noordelijke richting een ecologische verbindingszone (evz) gerealiseerd in het gebied tussen de A50 en het Wilhelminakanaal. Deze bestaat uit een droge evz vanaf de westzijde van het bedrijventerrein noordwaarts naar het Wilhelminakanaal (droge EVZ) en een natte EVZ langs de noordelijke route van de Ekkersrijt over het bedrijventerrein. Dit deelproject gaat over de EVZ over het bedrijventerrein.

Figuur 6. Ontwerp EVZ ID Verde december 2020

Aanpak op hoofdlijnen: Sinds eind 2020 ligt een ontwerp (zie figuur 6). Dit ontwerp gaat uit van een droge inrichting langs de beek met hooguit verflauwing van de oevers. Het huidige oppervlaktewatersysteem, verweven met de bergingsvijvers op het bedrijventerrein wordt daarin als gegeven beschouwd. Gemeente en waterschap willen dit heroverwegen met als doel meer recht te doen aan het oorspronkelijk beekarakter. Dit is ook nodig voor de Kaderrichtlijn Water. De verdieping van de watersysteemanalyse geeft daarvoor input.

Beide evz's worden nu nog begrensd door de hekwerken en gecultiveerde groenvoorzieningen op bedrijfskavels. Een betere aansluiting van de inrichting van de bedrijfskavels op die van de evz vergroot de ecologische en de belevingswaarde van het gebied. Daarom streven we naar een gezamenlijke herinrichting van de beek, de oevers en de aanliggende percelen. Gesprekken met de aangrenzende bedrijven zijn gevoerd in de ontwerpfase en enkelen hebben al aangegeven mee te willen werken aan de herinrichting van hun kavels.

Klimaatbestendig watersysteem Ekkersrijt-Oost

In het oostelijk deel van Ekkersrijt is minder oppervlaktewater aanwezig. Hier liggen opgaven voor het rioleringsstelsel dat afvoert op de Reebommel, die aan de zuid- en oostzijde van het bedrijventerrein ligt. Een watersysteemanalyse van dit gebied is er niet, hierdoor zijn de opgaven op gebied van water en klimaat nog niet bekend.

Aanpak op hoofdlijnen: Ekkersrijt-Oost is het oudste deel van het bedrijventerrein en is niet planmatig ontwikkeld maar organisch gegroeid. Mede om die reden is de kennis over het bestaande rioleringsstelsel onvolledig. Het inmeten van het rioolstelsel is daarom een noodzakelijke eerste stap, die deels al is gezet. Hierna gaan we als tweede stap een watersysteemanalyse uitvoeren. Derde stap is een stresstest om te achterhalen hoe het systeem functioneert. Met de informatie en inzichten uit deze stappen komen de kansen, knelpunten en benodigde ingrepen voor klimaatadaptief hemelwater- en vuilwatersysteem in beeld. Deze informatie nuttig voor het openbaar gebied, maar ook nodig om gesprekken met ondernemers te voeren over het nemen van maatregelen op bedrijfskavels.

Circulaire economie

Op Ekkersrijt spelen meerdere circulaire thema's. Grofweg komen de volgende landelijke transitiepaden voor:

- **Maakindustrie:** Voor de Maakindustrie ligt de focus op het behoud van waarde van grondstoffen, het verlagen van de milieudruk in de productie en het vergroten van de voorzieningszekerheid. Vooral dit laatste is nu erg actueel.
- **Bouwagenda:** De komende jaren gaan er op Ekkersrijt meerdere grote herontwikkelingen starten. Het circulair bouwen is daarmee een belangrijk thema. Dit gaat gebiedsgericht vooral spelen op Sciencepark en de westelijke zijde van de A50.
- **Voedsel:** Voedsel speelt beperkt op Ekkersrijt. De Rendac is een belangrijke speler binnen de circulaire voedselketen. De komende jaren zal dit bedrijf zich hier verder op ontwikkelen.

Voor het verwaarden van afval- en reststromen is de verwachting dat de schaalgrootte van Ekkersrijt te beperkt is. De grondstoffentransitie vraagt een groter schaalniveau om effectief te zijn. Binnen de Grote Oogst willen we werken aan SGE-brede samenwerking op dit thema. Ekkersrijt kan in dat netwerk en in de ketens op regionaal niveau wellicht een rol vervullen. Deelproject binnen dit thema:

Projecten	Verkennen kansen circulaire economie
Trekker	Gemeente en Indusym
Betrokken partijen (1e schil)	OVE en bedrijven met relevante en grote materiaalstromen
Betrokken partijen (2e schil)	Bedrijfsleven
Schaal	Gehele bedrijventerrein
Start	2023
Doorlooptijd	Nader te bepalen

Verkennen kansen circulaire economie

De circulaire transitie draagt bij aan verduurzaming en klimaatadaptatie. Daarnaast kan het bijdragen aan het imago van de bestaande verwerkende bedrijven. Ze voeren immers een essentieel onderdeel uit van de keten, maar ervaren vaak weerstand in de samenleving.

Aanpak op hoofdlijnen: Vanuit Grote Oogst faciliteert de provincie een Reststromenscan Indusym via Stec Groep – New Economy. Dit geeft inzicht in de meest kansrijke en waardevolle stroom-kans-combinaties.

Deze aanpak is al uitgewerkt en wordt op meerdere terreinen in Grote Oogst toegepast. Na een analyse worden kansrijke ondernemers benaderd voor de uitvoering van projecten. InduSym coördineert de samenwerking tussen alle stakeholders. Het einddoel is om te komen tot een businesscase en bestendig partnerschap tussen lokale partijen.

Daarnaast kunnen bedrijven deelnemen aan Circo-track, om hun bedrijfsvoering of product circulair te maken. Met deze informatie wordt voor circulariteit een omgevingsprogramma opgesteld. Dit doen we in samenhang met de aanpakken in Eindhoven en Helmond, omdat deze grotere schaal meer kansen biedt.

Koppelen bestaande plannen van deelgebieden

Ondanks dat Ekkersrijt één bedrijventerrein is, zijn er deelgebieden met ieder een specifiek karakter. Voor twee deelgebieden worden integrale gebiedsvisies opgesteld: Sciencepark en Meubelboulevard. Om de verduurzaming van Ekkersrijt zo integraal mogelijk op te pakken, koppelen we plannen, waar mogelijk, aan de Ekkersrijt-brede ontwikkelingen. De deelprojecten binnen dit thema zijn:

Projecten	Koppelen visie Sciencepark	Koppelen ontwikkelingen Meubelboulevard
Trekker	Gemeente	Gemeente
Betrokken partijen (1e schil)	Prodrive, provincie	Bedrijfsleven
Betrokken partijen (2e schil)	Bedrijfsleven	Provincie
Schaal	Deelgebied / Ekkersrijt	Deelgebied / Ekkersrijt
Start	2021	2022
Doorlooptijd	Nader te bepalen	Nader te bepalen

Koppelen visie Sciencepark aan verduurzamen Ekkersrijt

Sciencepark Ekkersrijt is een bijzonder gebied binnen Ekkersrijt. De afgelopen 30 jaar is een gebied gerealiseerd met bedrijfsgebouwen in een groene parkachtige omgeving. Door de stormachtige groei van het bedrijf Prodrive

zal het gebied worden herontwikkeld naar een campusachtige omgeving, waarbij de groene en blauwe kwaliteiten van het gebied versterkt worden. Om dit in goede banen te leiden, wordt samen met bedrijven en provincie een toekomstvisie voor het gebied ontwikkeld waarbij de vier thema's van de Grote Oogst ook een rol spelen.

Aanpak op hoofdlijnen: In deze gebiedsontwikkeling werken eigenaren, bedrijven en overheden actief met elkaar samen. Ieder vanuit haar eigen rol (overheden hebben bijv. een formele rol in de planvorming en latere vergunningverlening), maar alle partijen zitten gedurende het gehele proces met elkaar aan tafel bij het opstellen van ambities, het uitwerken, het inspireren van elkaar en realiseren van die ambities (in deelprojecten). Juist bij herontwikkeling is het de opgave om elkaar uit te dagen om de eerste mooie ambities zo snel mogelijk te verwezenlijken. De ontwikkeling van het SciencePark is grotendeels een op zichzelf staand project. Wel is het van belang dat de inrichting, energiebehoeften, warmtebeschikbaarheid, mobiliteit en duurzaamheidsambities worden gekoppeld aan de ontwikkelingen op Ekkersrijt. Dit deelproject is opgenomen in Grote Oogst als meekoppelkans. Deelprojecten hiervan landen binnen de Grote Oogst aanpak.

Koppelen ontwikkelingen Meubelboulevard aan verduurzamen Ekkersrijt

Een ander bijzonder gebied op Ekkersrijt is de Meubelboulevard; dit gebied trekt 2,5 miljoen bezoekers per jaar. Het spreekt voor zich dat de omgevingskwaliteit hier van topkwaliteit moet zijn. Hierin speelt de openbare ruimte en dan met name de groenblauwe kwaliteit een belangrijke rol. Nu is sprake van een versteende omgeving en teruglopende kwaliteit van het aanwezige groen en blauw. Een impuls is nodig. Enerzijds vanuit veranderingen in het consumentengedrag (meer kwaliteit en beleving nodig), anderzijds uit oogpunt van klimaatverandering: hitte en wateroverlast zetten de aantrekkelijkheid van het gebied onder druk. Vergroening in combinatie met wateroplossingen zijn in het gebied hard nodig. Net als bij het gebied Sciencepark liggen hier kansen om diverse duurzaamheidsthema's van de Grote Oogst samenhangend mee te nemen.

Aanpak op hoofdlijnen: De herinrichting van de Meubelboulevard is deels een op zichzelf staand project. Wel is het van belang om de inrichting te koppelen aan de duurzaamheidsontwikkelingen op Ekkersrijt. Dit deelproject is opgenomen in Grote Oogst als meekoppelkans.

In het najaar van 2022 en het voorjaar van 2023 voert de gemeente diverse gespreksrondes om informatie op te halen bij eigenaren, 'grote'/betrokken winkeliers en overige winkeliers. Ook gaan we met diverse andere partijen inventariserend contact hebben. Op basis daarvan zetten we een proces in gang om te komen tot een toekomstvisie en uitvoeringsprogramma voor de Meubelboulevard. Dan wordt duidelijk in hoeverre het project Grote Oogst e.e.a. kan versnellen. Hierbij leggen we de verbinding met de Regionale Retailvisie die eind 2022 wordt vastgelegd.

Stikstof

Stikstof is in dit Plan van Aanpak niet expliciet opgenomen als thema. Vanuit Grote Oogst, en dus ook in de casus van Ekkersrijt, wordt bij uitvoering van alle projecten gestreefd naar een integrale aanpak die ook leidt tot een stikstofreductie. Het vraagstuk van behoud van de natuur en tegelijkertijd ruimte geven aan economische en maatschappelijke ontwikkelingen gaat vele jaren terug. De uitspraak van de Raad van State, op 29 mei 2019, over de programmatische aanpak stikstof (PAS) heeft grote gevolgen. De uitspraak leidt ertoe dat economische en maatschappelijk projecten moeilijk doorgang kunnen vinden omdat vergunningen niet verleend worden.

De industrie is verantwoordelijk voor een groot deel van het Brabantse energiegebruik en de daarbij horende NOx uitstoot. De verwachting is dat op Ekkersrijt piekbelasters te vinden zijn. Emissieverlaging is mogelijk door stikstof te koppelen aan de integrale verduurzamingsaanpak. Op het terrein willen we de NOx emissies waar mogelijk verlagen om zo meer ruimte te creëren voor economische ontwikkeling en tegelijkertijd de natuur te herstellen. Het deelproject binnen dit thema:

Projecten	Stikstof
Trekker	Provincie
Betrokken partijen (1e schil)	Bedrijfsleven
Betrokken partijen (2e schil)	Gemeente
Schaal	Gehele bedrijventerrein
Start	2023
Doorlooptijd	Nader te bepalen

Aanpak op hoofdlijnen: de provincie trekt dit project en ontwikkeld met de ervaringen op de Grote Oogst terreinen een kansrijke aanpak.

1. Piekbelasters in kaart brengen op Ekkersrijt. De provincie maakt met een analyse de piekbelasters inzichtelijk op de Grote Oogst terreinen. Met deze analyses en een inzicht van de huidige vergunningen hebben we in beeld welke bedrijven een relatief grotere bijdrage leveren aan de stikstofuitstoot- en depositie.
2. Verduurzaming van energie-grootverbruikers. We brengen in kaart hoe de energie-grootverbruikers de transitie kunnen maken naar een fossielvrije bedrijfsvoering. Vanuit de Grote Oogst aanpak helpen we de bedrijven bij de uitvoering van duurzaamheidsmaatregelen. Dit draagt positief bij aan verlaging van de NOx emissies op Ekkersrijt.
3. Koppelkansen benutten voor duurzamer transport. Bijvoorbeeld via elektrische voertuigen en/of de benodigde laainfrastructuur daarvoor. Ook met deze maatregel kunnen we NOx emissies verminderen.

Verduurzamen van individuele bedrijven

We zijn op Ekkersrijt al goed op weg, maar het verduurzamen van individuele bedrijven moet (nog) sneller en efficiënter. Denk aan het creëren van een gezonde werkomgeving met voldoende groen in de binnen- en buitenruimte en een gezond werkklimaat met onder andere aangename temperaturen, geluidsniveaus en luchtkwaliteit. Dit heeft niet alleen voordelen voor de productiviteit, gezondheid, het werkplezier en de verduurzamingsopgave van individuele bedrijven, maar ook voor de verduurzamingsopgave van Ekkersrijt is zijn totaliteit. Er zijn kansen en uitdagingen die individuele bedrijven niet zelfstandig kunnen oppakken. Denk bijvoorbeeld aan grootschalige energieopslag en netcongestie. Deze kaveloverstijgende opgaves pakken we collectief op in andere deelprojecten. Deelprojecten binnen dit thema:

Projecten	Stimuleren verduurzamen op kavelniveau	Kantoren Label C	Versterkte Energiebesparings- en Informatieplicht (VUE)
Trekker	Gemeente	Gemeente	ODZOB
Betrokken partijen (1e schil)	Bedrijfsleven en ODZOB	Bedrijfsleven en engernaars	Gemeente en bedrijfsleven
Betrokken partijen (2e schil)	OVE	n.v.t.	n.v.t.
Schaal	Kavel	Kavel	Kavel
Start	2023	Gestart in 2022	Gestart in 2021
Beëindigingsdatum	2025 >	Nader te bepalen	Nader te bepalen

Stimuleren verduurzamen op kavelniveau

Het vertrekpunt van de verduurzaming van individuele bedrijven zijn de verplichtingen voor energielabel C voor kantoren en de bredere energiebesparingsplicht (zie hieronder). Hierbij heeft de Omgevingsdienst een handhavende rol. Daarbovenop worden diverse communicatiekanalen ingezet om deze verplichtingen en aanvullende vrijwillige maatregelen onder de aandacht te brengen. De focus voor vrijwillige maatregelen ligt allereerst op maatregelen met een korte terugverdientijd, waar mogelijk in combinatie met subsidies of regelingen, zoals energiebesparing, inclusief koeling en isolatie, maar ook de maatregelen voor groen en duurzaamheid die onder de MIA-Vamil regeling vallen. Daarbij houden we oog voor de enorme diversiteit aan bedrijven en hun opgaven. Een maatregel is het meest kansrijk op het moment dat al werkzaamheden gepland zijn voor beheer, onderhoud, renovatie of (her)bouw. Het is daarom zaak om het voortdurend én vooral op die momenten onder de aandacht te brengen.

Aanpak op hoofdlijnen: We communiceren de verduurzamingsprojecten van individuele bedrijven en het verduurzamingstraject van het Ekkersrijt en stemmen deze op elkaar af. Zo weten de betrokkenen waar ze aan toe zijn, worden uitdagingen integraal opgepakt en kunnen kansen optimaal benut worden. Door het tonen van aansprekende voorbeelden en het creëren van ambassadeurs ontstaat een sneeuwbal effect waarbij steeds meer ondernemers geïnspireerd raken om hun bedrijf verder te verduurzamen. Tevens zoeken we naar kansen gedurende de vele gesprekken die we voeren in de andere aanpakken. Mochten er bedrijven zijn die tegen problemen aanlopen of open staan voor hulp dan kunnen we opschalen naar een intensievere aanpak met bijvoorbeeld advisering of gezamenlijk inkoop en/of realisatie.

Voor de communicatie stellen bij de start een plan op. De handhavende rol van met name de Omgevingsdienst wordt hierbij ingezet, naast informeren, faciliteren en enthousiasmeren. Daarbij benutten we vooral bestaande

kanalen en communicatiemomenten van ondernemers onderling, gemeente en omgevingsdienst. Periodiek tonen we successen en mijlpalen, bijvoorbeeld een eerste schop in de grond, het 1000ste zonnepaneel of een mijlpaal in de monitoring zoals vermindering van het energieverbruik.

Kantoren Label C

De gemeente Son en Breugel neemt deel aan de Greendeal Kantoren. Per 1 januari 2023 moet elk kantoorgebouw groter dan 100m² minimaal energielabel C hebben. Voldoet het gebouw dan niet aan de eisen, dan mag het gebouw per 1 januari 2023 niet meer als kantoor gebruiken. Deze verplichting staat in het Bouwbesluit.

Aanpak op hoofdlijnen: Met de Green Deal Kantoren willen gemeente en kantooreigenaren een stap verder gaan en de krachten bundelen. De gemeente zet er energie op om op te roepen tot deelname aan Green Deal Kantoren en het renoveren van kantoorpanden tot energielabel A. In deze periode zal de gemeente nog niet toezien en handhaven op de wettelijke verplichting van energielabel C op 1 januari 2023. Voor de bedrijven die niet deelnemen start de gemeente wel per 1 januari 2023 het toezicht- en handhavingstraject.

Versterkte Energiebesparings- en informatieplicht (VUE)

De ODZOB is gestart met de Versterkte Uitvoering Energiebesparings- en informatieplicht (VUE), gefinancierd vanuit de Rijksoverheid. Daarmee schrijft zij bedrijven aan die nog niet voldoen aan de informatieplicht en/of de Wet Milieubeheer (investeringen met 5 jaar terugverdientijd). In Son zijn er in 2021 13 fysieke energiecontroles; 2 administratieve hercontroles en 1 fysieke hercontrole uitgevoerd. In 2023 en verder wordt de aanpak verder uitgerold via de ondersteuning voor toezicht en handhaving voor energiebesparing.

Aanpak op hoofdlijnen: Voor de aankomende ronde VUE 3, in 2022 en 2023, richten gemeente en bedrijven zich op de complexere bedrijven. Dat zijn bedrijven met een uitgebreid productieproces of een groot aantal machines, met naar verwachting een hoog energiegebruik hebben. De omgevingsdienst wordt versterkt met capaciteit uit het landelijke programma voor de ondersteuning van toezicht en handhaving voor energiebesparing, waardoor controleurs op energieverbruik kunnen worden aangenomen.

5 Planning Grote Oogst en verder

Zoals gevraagd vanuit Grote Oogst, komen de kerngroep en coalities halfjaarlijks bij elkaar om een voortgangsrapportage te maken. Hier maken we een feestelijk moment van, waarbij we een of meerdere successen in het zonnetje zetten. Daarmee betrekken en enthousiasmeren we de coalities. Dit zijn momenten om een schop in de grond te steken, of mooie monitoringsresultaten te laten zien. De onderstaande globale planning toont wanneer we het zwaartepunt leggen op welk project.

Het Plan van Aanpak kent een looptijd van ten minste drie jaren voor Grote Oogst en geeft aanvullend een doorkijk naar de periode daarna. Immers, Ekkersrijt is nooit 'af' en de opgebouwde coalities willen we koesteren. Ook zal een aantal projecten een langere doorlooptijd hebben. De gebouwde coalities blijven hun samenwerking ook in de toekomst voortzetten om als Ekkersrijt voortdurend aan kop te blijven lopen qua duurzaamheid en economische ontwikkelingen.

Deelprojecten	2022	2023	2024	2025	Vervolg
Programmamanagement					
Energie					
Elektriciteit als motor van de verduurzaming					
Groen en verkoeling					
Verhogen ambitie groenvisie Ekkersrijt					
Realiseren lunchwandelroutes					
Mobiliteit					
Oplossen parkeerproblematiek Ekkersrijt-Oost					
Water en riolering					
Verdieping watersysteemanalyse Ekkersrijt-West					
Inrichting ecologische verbindingzone					
Verbeteringen rioleringssysteem Ekkersrijt-Oost					
Koppelen bestaande plannen van deelgebieden					
Koppelen visie Sciencepark					
Koppelen ontwikkelingen Meubelboulevard					
Circulaire economie					
Verkennen kansen circulaire economie					
Stikstof					
Kansvolle ontwikkelingen stikstof Ekkersrijt volgen					
Verduurzamen van individuele bedrijven					
Stimuleren verduurzamen op kavelniveau					
Kantoren Label C					
Versterkte Energiebesparings- en informatieplicht (VUE)					

Tabel 2. Planning

7 Sturing en monitoring

De monitoring wordt praktisch en pragmatisch ingericht. We monitoren de indicatoren die van belang zijn voor het behalen van de doelen van ieder (deel)project. Per (deel)project nemen we daarom als actie een nulmeting op. Voor ieder (deel)project geldt dat bepaalde indicatoren relevanter zijn dan andere. Relevante indicatoren voor dit project zijn onder andere mate van hittestress, wateroverlast en droogte. Besparing van energieverbruik is hier geen relevante indicator en nemen we dan ook niet mee in de monitoring.

Daarnaast geldt dat bepaalde indicatoren lastig kwantitatief in beeld kunnen worden gebracht. Denk bijvoorbeeld aan het monitoren van de betrokkenheid van ondernemers. De voortgang van dergelijke indicatoren brengen we kwalitatief in beeld.

De resultaten van de monitoring zetten we naast het in beeld brengen van de voortgang en mogelijkheid tot tijdige bijsturing ook in om ondernemers te betrekken en enthousiasmeren.

Tweemaal per jaar wordt met de kerngroep afgestemd en rapporteren de trekkers van de deelprojecten over de voortgang van de (deel)projecten. Jaarlijks wordt een voortgangsrapportage bij de provincie ingediend.

Colofon

Definitief

26 januari 2023

Opgesteld door: Arcadis in samenwerking met gemeente Son en Breugel, waterschap De Dommel, OVE en provincie Noord-Brabant

Contactpersoon: Gemeente Son en Breugel